

J e g y z ő k ö n y v

a Magyar Tudományos Akadémia 1952. május 3.-án d.e. 11 órakor tartott 4.sz. elnökségi üléséről.

- Jelen voltak: Rusznyák István elnök, Ligeti Lajos alelnök, Erdey-Gruz Tibor főtitkár, Molnár Erik, Novobátzky Károly elnökségi tagok, Németh Gyula, Riesz Frigyes, Issekutz Béla, Mihailich Győző, Schulek Elemér osztályelnökök, Manninger Rezső akadémikus.
- 2.napirendi pontnál: Erdey László a Kémiai Tudományok osztályának titkára és Kardos Ibolya szaktitkár,
- 3., 4., 5. napirendi pontnál Patkós Lajos a MTA Hivatala személyzeti osztályának vezetője,
4. napirendi pontnál Scher Tibor az Akadémiai Könyvtár vezetője,
5. napirendi pontnál Tolnai Gábor a TMB titkára és Szántó Lajos a TMB osztályvezetője.

Kimentette magát: Gombás Pál alelnök, Alexits György, Hevesi Gyula, Straub F. Brunó elnökségi tag, Fogarasi Béla, Marek József osztályelnök.

Nem jelent meg: Soó Rezső osztályelnök.

N a p i r e n d :

- I. Főtitkári beszámoló az 1952. IV. havi munkáról.
- II. Kémiai Tudományok Osztálya munkájának megvitatása.
- III. Javaslat az ösztöndíjasok ellenőrzésére.
- IV. Beszámoló az Akadémiai Könyvtár munkájáról.
- V. Beszámoló az aspiránsképzés helyzetéről.
- VI. A II., VI., VII., és VIII. osztály "akadémiai témáinak" megvitatása és jóváhagyása.
- VII. Indítványok.

Rusznyák István elnök üdvözli az Elnökség megjelent tagjait és az ülést megnyitja.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár napirend előtt javasolja, hogy az elnökségi üléseken az Agrártudományi Osztályt - Marek József osztályelnök hosszú betegségére való tekintettel - Manninger Rezső akadémikus képviselje.

Elnökség a javaslatot elfogadja.

I.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár beszámol az 1952. április havi munkáról:

- a./ Elkészült az I. negyedévi kiemelkedő eredmények összeállítása, és a legközelebbi elnökségi ülés elé kerül.
- b./ Az Akadémia irányító szerepét szabályozó tervezet átdolgozás alatt van.
- c./ Megjelent a pályázati felhívás az aspiranturára.
- d./ Az 1952. évi Nagygyűlés előkészületei folynak. A Nagygyűlés előrelátható időpontja május 28-31. 31.-én, szombaton d.e. lesz a közgyűlés, amelynek programja a főtitkári beszámoló, annak megvitatása, a lejárt tisztségekre vonatkozó újjáválasztások. Közgyűlés után közös ebéd lesz.
Az Osztályok a vitaülésekre a következő javaslatokat terjesztették be:

I. Osztály:

Ligeti Lajos: Afganisztán, mongol és török nyelvek.

Tolnai Gábor: Feladataink a magyar felvilágosodás előzményeinek kutatása terén.

II. Osztály:

Fogarasi Béla: A fizikai idealizmus bírálata.

III. Osztály:

Kalmár László: A matematika alapjával kapcsolatos elvi kérdések.

IV. Osztály:

Zólyomi Bálint: Magyarország növénytakarójának fejlődéstörténete az utolsó jégkorszaktól.

Ábrahám Ambrus: Vérnyomás és perifériális idegrendszer.

V. Osztály:

Baló József: Az arteriosclerosis problémája.

VI. Osztály:

Ratkovszky Ferenc és Csanádi György: Nagy vasutak 50 periódusu villamosítása.

Veró József: A modifikált öntés problémái a kutatás jelenlegi állása és a gyakorlati bevezetéssel kapcsolatos feladatok szempontjából.

VII. Osztály:

Csűrös Zoltán: Heterogén katalitikus folyamatok.

VIII. Osztály:

Kolbai Károly: A nagy ternések elérésé-
nek agrotechnikai és bio-
lógiai problémái

e./ Megtörténtek a lépések az Akadémiai Mérés-és Műszerügyi
Intézet felállítására.

Határozat:

Főtitkár beszámolóját az Elnökség elfogadja az-
zal, hogy a Nagygyűlés vitaüléseinek időpont-
jait úgy kell összeegyeztetni, hogy az V. Osz-
tály előadása ne ütközzék a IV.Osztály Ábrahám
Ambrus előadásával, a III.Osztály Kalmár László
előadása Fogarasi Béla előadásával.

Fogarasi Béla előadása lehetőleg egy osztály
előadásával se ütközzék.

II.

Erdey László a Kémiai Tudományok Osztályának titkára a beküldött
jelentést egészíti ki.

A "Javaslatok"

1.pontjához:

Az osztálytitkár a munkatervébe beilleszti a szakbizottságok
fokozottabb irányítását és látogatását. A szakbizottságokon
belül az osztály létrehoz albizottságokat: a Szerves és Szervet-
len Technológiai Bizottságot további albizottságokra osztja fel,
hogy a vegyipar egész területét részleteiben is át tudja fogni
és ezekben az albizottságokba az iparágak legjobb képviselőit von-
ja be.

4.pontjához:

Az aspirantura intézménynek fejlesztése érdekében az osztály
felméri a tudományága területét és megállapítja, hogy melyik
szakon hány aspiránsra van szükség. Fontos területeken, melye-
ken itthon nincs megfelelő aspiránsvezető szovjet aspiranturát
fog javasolni.

7. pontjához:

Az Osztály konkrét javaslatot fog kidolgozni a Szovjetunióba
való kiküldetésekre. A Szovjetunióba kiküldött feladatok lenne
az akadémiai kutató intézetek tanulmányozása is.

Határozat:

- 1., Elnökség a Kémiai Tudományok Osztályának
beszámolóját a fenti kiegészítésekkel el-
fogadja.
- 2., Az Osztály vizsgálja felül egy cementbi-
zottság felállításának szükségességét és
a javaslatot küldje meg a főtitkárnak.

Felelős: Schulek Elemér osztályelnök.

- 3., Elnökség megbizza elnököt és főtítkár, vizsgálják meg, miképpen valósítható meg 1953-tól, hogy az Osztályvezetőség egy tagja súlypontilag az illetékes osztály ügyeivel foglalkozzék. Ez elsősorban fontos a Kémiai Tudományok és a Társadalmi-Történeti Tudományok Osztályánál. A javaslat az Elnökség elé terjesztendő.

Felelős: Rusznyák István elnök,
Erdey-Gruz Tibor főtítkár

Határidő: 1952. október.

III.

Erdey-Gruz Tibor főtítkár Elnökség elé terjeszti az ösztöndíjasok ellenőrzésére vonatkozó javaslatot.

Határozat:

- 1., Elnökség az ösztöndíjasok ellenőrzésére vonatkozó javaslatot jóváhagyja azzal, hogy az ötödik pontot a főtítkár dolgozza át.
- 2., Ott ahol az ösztöndíjasnál szakmai ellenőrzés szüksége merül fel, az osztályvezetőség jelöljön ki ad hoc egy tudóst, aki az ösztöndíjas munkáját felülvizsgálja.
Felelős: Erdey-Gruz Tibor

IV.

Lukács György elnökségi tag a Könyvtár működésével kapcsolatban kifejtí, hogy az Akadémiai Könyvtárat a Moszkvai Tudományos Akadémia Könyvtára mintájára kell felépíteni, alapvető tudományos könyvtár legyen, melynek célja a tudományos kutatás támogatása. Javasolja a felesleges könyvektől a könyvtárak közötti osztere megvalósítását, továbbá a háboru előtti, valamint a felszabadulás első idejében megjelent, hiányzó szakirodalom és a fontos folyóiratok hiányzó évfolyamainak folyamatos beszerzését.

Rusznyák István elnök a jelentés néhány hibájára mutat rá:

- a., A jelentésben már ki kellett volna alakítani a Könyvtár profilját és a Könyvtár 2-3 döntő problémáját.
- b., Nem ért egyet a jelentés mikrofilmszolgálattal kapcsolatos részével. Fotólaboratórium nélkül is működhet a mikrofilmszolgálat.

Erdey-Gruz Tibor főtítkárral javasolja:

- a., hogy az Akadémiai Könyvtár minden tudományágban az alapvető anyagot gyűjtse és az erre vonatkozó javaslatot a Könyvtár vezetője a többi könyvtárral egyetértésben készítse el.
- b., Alakítsa ki a Könyvtár vezetője egy bizonyos sorrendet a régi anyag rendezésével kapcsolatban.
- c., Készítsen egy munkatervet a továbbfejlesztésre és terjessze az Elnökség elé.
- d., Dolgozzon ki egy javaslatot a dokumentációs központokkal egyetértésben a dokumentációs szolgálat szabályozására és megjavítására.

Ligeti Lajos alelnök felveti a "nemzeti könyvtár" hiányát és a szovjet könyvvásárlás nehézségeit.

Scher Tibor a Könyvtár vezetője a szovjet könyvbeszerzések megjavítása érdekében kéri annak felülvizsgálását, hogy nem kellene-e Moszkvában nagyobb apparátussal végezni a munkát. A főtítkárral felvetett javaslatokat el fogja készíteni.

Határozat:

Elnökség a Könyvtár vezetőjének jelentését elfogadja azzal, hogy 1952. szeptember 1.-re a többi könyvtár funkcióját átnézve készítse javaslatot a Könyvtár profiljának kialakítására.

A javaslat elkészítésével kapcsolatosan a Könyvtár vezetője lépjen érintkezésbe azokkal az akadémikusokkal, akiknek a Könyvtárral szemben igényeik vannak, elsősorban Lukács György elnökségi taggal, továbbá az Akadémia egyes osztályaival.

Felolós: Erdey-Gruz Tibor

V.

Tolnai Gábor a TMB titkára bejelenti, hogy jelentésének beadása óta a Kandidátusi elővizsgastatisztika elavult. A hét folyamán lefolyt vizsgák eredménye kielégítő, egy jogász aspiráns vizsgázott elégtelenre.

Novobátczy Károly elnökségi tag javasolja, hogy a végzett hallgatók aspiranturára való felvételük előtt egy évig a gyakorlatban dolgozzanak.

Lukács György elnökségi tag véleménye szerint egyes tudományágaknál erre nincs szükség. Felhívja a TMB figyelmét a "Javaslatok" 2.pontjára az aspiránsi tanulmányok, a kandidátusi vizsgák irányelveinek kidolgozására.

Vannak tudományágak, amelyekre már most kell ráirányítani az aspiránsok figyelmét, ez különösen vonatkozik a műszaki és agrár vonalra. Egyébként az aspiránsvizsga ne legyen egy megismételt szakvizsga, az aspiráns tudományos képességének vizsgálója legyen.

Riesz Frigyes osztályelnök javasolja, hogy az osztályok szakbizottságai dolgozzanak ki egy minta vizsgatervet.

Németh Gyula osztályelnök a tézis fontosságát hangsúlyozza.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár kifejti, hogy a súlyt arra kell helyezni, hogy az aspiráns a tudományos kutatás metodikáját sajátítsa el.

Határozat:

- 1., Elnökség a TMB titkárának jelentését elfogadja.
- 2., Örömmel járul hozzá a levelező aspirantúra idejének meghosszabbításához.
- 3., A kandidátusi vizsgákkal kapcsolatosan minden tudományág állapítsa meg saját területére a kívánt alapot.
- 4., A jövőben az aspiránsok munkatervét meg kell küldeni a vizsgabizottság tagjainak.
- 5., Amennyiben a vizsgabizottság tagjai közül egyik sem az aspiráns specialis tudományszakának képviselője, úgy a bizottság egy ilyen taggal kiegészítendő.

VI.

Javaslat a II., VI., VII., és VIII. Osztály akadémiai témáira.

Határozat:

Elnökség az előterjesztett II., VI., VII., és VIII. Osztály akadémiai témáira vonatkozó javaslatokat jóváhagyja.

VII.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár az Alkalmazott Matematikai Intézet feladatainak és célkitűzéseinek elősegítésére vidéki csoportok felállításához kéri az Elnökség hozzájárulását.

Határozat:

- 1., Elnökség hozzájárul az Alkalmazott Matematikai Intézet debreceni és miskolci csoportjának felállításához.
- 2., A két csoport vezetőire vonatkozó személyi javaslat a legközelebbi elnökségi ülés elé terjesztendő.

Felelős: Erdey-Gruz Tibor

Erdey-Gruz Tibor főtitkár a KFKI Atomfizikai Osztályának és Elektromágneses osztályának vezetőire személyi javaslatot terjeszt az Elnökség elé.

Határozat:

Elnökség Faragó Péter osztályvezetői kinevezését a KFKI elektromágneses hullámok osztályára, valamint Simonyi Károly kinevezését mint mb.oszt.vez. és osztól mint rendes oszt.vez. a KFKI atomfizikai osztályán jóváhagyja.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár a KFKI Tudományos Tanácsa tagjai létszámának emelését javasolja, Szalai Sándor személyével.

Határozat:

Elnökség Szalay Sándor, a KFKI Tudományos Tanácsának taggá való kinevezéséhez hozzájárul.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár az Antibiotikum Bizottság kiegészítésére javaslatot terjeszt az Elnökség elé.

Határozat:

Elnökség
Havas András lev.tagot,
Manninger Rezső rendes tagot,
Oláh Dániel, debreceni egyetemi tanárt az
Antibiotikum Bizottság tagjává választotta.

Kmf.

MÁSOLAT Bálint Andor elvtárs részére!

1518 /1952-Sné.

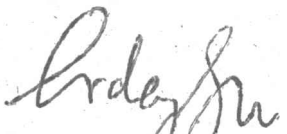
F e l j e g y z é s

Somos András osztálytitkár elvtárs részére.

A Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége a
f.hó 3.-án tartott ülésén az Osztályt érdeklő alábbi határozatokat
hozta:

- 1./ Elnökségi üléseken az Agrártudományi Osztályt - Marek József
hosszu betegségére való tekintettel - visszavonásig Manninger-
Rezső akadémikus képviselje.
- 2./ Elnökség a VIII.Osztály akadémiai témáira benyújtott javasla-
tot jóváhagyja.

Budapest, 1952. május 7.

Erdey-Gruz Tibor
főtitkár.